

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Oznámenie Komisie – Investovanie do zamestnanosti a rastu – maximalizácia príspevku európskych štrukturálnych a investičných fondov

[COM(2015) 639 final]

(2016/C 303/13)

Spravodajca: Dimitris DIMITRIADIS

Európska komisia sa 14. decembra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Oznámenie Komisie – Investovanie do zamestnanosti a rastu – maximalizácia príspevku európskych štrukturálnych a investičných fondov

[COM(2015) 639 final].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 14. apríla 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 517. plenárnom zasadnutí 25. a 26. mája 2016 (schôdza z 25. mája 2016) prijal 182 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta nový prístup podľa článku 16 ods. 3 nariadenia o spoločných ustanoveniach⁽¹⁾ založený na sumarizácii a predkladaní výsledkov rokovaní medzi orgánmi členských štátov a ich partnermi s cieľom poskytnúť prehľad hlavných úspechov dosiahnutých v rámci tohto procesu. EHSV sa domnieva, že tento prístup ponúka potrebné východisko pre posudzovanie a monitorovanie účinného a efektívneho využívania obmedzených zdrojov, ktoré sú k dispozícii na finančné obdobie 2014 – 2020, a pre lepšie monitorovanie výkonnosti a pokroku smerom k dosahovaniu cieľov jednotlivých ukazovateľov.

1.2 EHSV podporuje úsilie Európskej komisie maximalizovať vplyv európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) a súhlasí s názorom, že v pokrízovom období by to malo byť najvyššou prioritou. Upozorňuje však, že na úrovni EÚ aj na úrovni členských štátov existuje osobitná potreba zlepšiť zjednodušenie pre prijímateľov a zabezpečiť presnejšie zacielenie na plnenie ich potrieb.

1.2.1 EHSV v tejto súvislosti žiada užšie zapojenie sociálnych partnerov a zainteresovaných strán a spoluprácu medzi nimi v rámci činnosti nezávislej expertnej skupiny na vysokej úrovni na monitorovanie zjednodušenia pre prijímateľov prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov⁽²⁾ a vyzýva Európsku komisiu, aby zabezpečila účinnejšiu a transparentnejšiu komunikáciu o zložení a činnosti tejto skupiny na vysokej úrovni. EHSV je presvedčený, že sociálni partneri a iné zainteresované strany by mohli prispieť k určeniu osvedčených aj neosvedčených postupov a pomáhať pri zavádzaní možností zjednodušenia vo svojich členských štátoch.

1.3 EHSV víta nové nariadenia o EŠIF⁽³⁾, keďže sa v nich stanovuje tematické zameranie a sústredenie na možné spôsoby zmierňovania negatívnych účinkov krízy. EHSV oceňuje najmä nové nástroje a prístupy, ako sú napríklad iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí (YEI), Európske združenie učňovskej prípravy a nový fond na boj proti chudobe⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Nariadenie (EÚ) č. 1303/2013.

⁽²⁾ Rozhodnutie Komisie z 10. júla 2015, C(2015) 4806 final.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 270, 15.10.2015, s. 1; Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 289; Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 259; Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 487.

⁽⁴⁾ COM(2012) 727 final; COM(2013) 144 final; Ú. v. EÚ C 120, 26.4.2013, s. 1; Ú. v. EÚ L 72, 12.3.2014, s. 1.

1.4 EHSV zároveň vyjadruje znepokojenie nad stále nejasnými otázkami v nariadeniach, ktorými sa upravuje používanie EŠIF.

1.4.1 EHSV varuje, že vždy, keď sa rozhodnutia a súvisiace riziká presú na členské štáty, je vysoko pravdepodobné, že tieto štáty zaujmú príliš konzervatívny prístup, aby sa vyhli možným sankciám zo strany Komisie, čím sa veľkej časti oprávnených prijímateľov zamedzí prístup k EŠIF.

1.4.2 EHSV žiada zavedenie zjednodušených postupov, pokiaľ ide o skupinové výnimky z pravidiel štátnej pomoci pre organizácie zastupujúce ľudí so zdravotným postihnutím a skupiny prijímateľov v zraniteľnom postavení.

1.5 EHSV oceňuje, že Európska komisia urobila krok smerom k prijatiu európskeho kódexu správania pre partnerstvo⁽⁵⁾, ktorým sa riadi zapájanie sociálnych partnerov a iných zainteresovaných strán do všetkých fáz programovania, ako aj ich účasť na rozhodovacom procese a čerpaní a monitorovaní EŠIF.

1.6 Na druhej strane má EHSV isté obavy, pokiaľ ide o spôsob, akým sa tieto nariadenia a nové nástroje a prístupy uplatňujú v jednotlivých členských štátoch, keďže rôzne postupy používané na vnútroštátnej úrovni vedú k nerovnému postaveniu sociálnych partnerov. Napríklad nie všetky členské štáty plne vykonávajú a dodržiavajú európsky kódex správania pre partnerstvo: sociálni partneri nie sú náležite uznávaní pri vykonávaní iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí a nie všetky členské štáty plne doceniajú význam vzájomnej spoločnej činnosti, čo sa odráža v neschopnosti využiť ich potenciál na riešenie negatívnych účinkov krízy, lepšie zvládanie priemyselných zmien a vytváranie pracovných miest a rastu. EHSV navrhuje Komisii, aby právne a praktické opatrenia na zaručenie úplného uplatňovania zásady partnerstva a kódexu správania prijala najneskôr do konca roka 2016 a aby sa zaviedli špecifickejšie ustanovenia a opatrenia na zamedzenie týchto odlišných postupov na vnútroštátnej úrovni.

1.7 EHSV žiada, aby sa vykonalo preskúmanie v polovici trvania zamerané na nariadenia upravujúce investície prostredníctvom EŠIF a najmä na tie, ktoré sa týkajú štátnej pomoci⁽⁶⁾, keďže práve tieto nariadenia vytvárajú najväčšiu neistotu pre členské štáty aj pre prijímateľov a sú hlavným zdrojom rizika finančných opráv. Tento aspekt by mal byť súčasťou oznámenia Komisie a návrhu nariadenia Rady o strednodobom preskúmaní viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2014 – 2020. EHSV naliehavo vyzýva Komisiu, aby udržiavala smer stanovený v politických usmerneniach Junckerovej Komisie⁽⁷⁾, v ktorých sa uvádza, že „je potrebné zlepšiť investičné prostredie a posilniť schopnosť čerpať finančné prostriedky“.

1.8 Verejné obstarávanie je ďalšou oblasťou neistoty a neustálych problémov a EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že za uplynulých desať rokov sa nenašlo žiadne funkčné riešenie, ktoré by zabezpečilo vysoko transparentný, rýchly a efektívny spôsob výberu subdodávateľov pri používaní EŠIF platný pre všetky členské štáty. Zložitosť v tejto oblasti prehlbuje aj osobitné vnútroštátne právne predpisy o verejnom obstarávaní.

1.9 EHSV sa domnieva, že finančné prostriedky EÚ by sa mali používať hlavne nielen na dosahovanie cieľov stratégie Európa 2020, ale aj na rozsiahlejšie investície do reálnej ekonomiky. Komisia by mala zaviesť kvantitatívne hodnotenie efektívnosti a účinnosti príspevku fondov, ktoré už boli investované.

1.10 V neposlednom rade EHSV nalieha na Komisiu, aby venovala viac úsilia na rozšírenie pôsobnosti Small Business Act na vnútroštátnej a regionálnej úrovni a na zaviazanie členských štátov na jeho vykonávanie, najmä pokiaľ ide o investície z EŠIF.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ L 74, 14.3.2014, s. 1.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ L 352, 24.12.2013, s. 1; Ú. v. EÚ L 204, 31.7.2013, s. 11; Ú. v. EÚ L 248, 24.9.2015, s. 9.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/priorities/publications/president-junckers-political-guidelines_en.

2. Kontext a legislatívny základ

2.1 Podľa článku 16 ods. 3 nariadenia o spoločných ustanoveniach⁽⁸⁾ je Európska komisia poverená sumarizáciou a predkladaním výsledkov rokovaní medzi orgánmi členských štátov a ich partnermi s cieľom poskytnúť prehľad hlavných úspechov dosiahnutých v rámci tohto procesu.

2.2 Úsilie Európskej komisie maximalizovať vplyv EŠIF a zlepšiť zjednodušenie pre prijímateľov bolo posilnené aj vytvorením skupiny na vysokej úrovni⁽⁹⁾ na monitorovanie zjednodušenia pre prijímateľov prostriedkov z EŠIF.

2.3 Na zabezpečenie lepšej regulácie počas súčasného programového obdobia a na stanovenie tematického zamerania boli prijaté nové nariadenia o EŠIF⁽¹⁰⁾. Európska komisia v úzkej spolupráci s členskými štátmi a so sociálnymi partnermi vytvorila nové nástroje a prístupy, ako sú napríklad iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí (YEI), Európske združenie učňovskej prípravy a nový fond na boj proti chudobe⁽¹¹⁾.

2.4 Európska komisia prijala európsky kódex správania pre partnerstvo⁽¹²⁾, ktorým sa riadi zapájanie sociálnych partnerov a iných zainteresovaných strán do všetkých fáz programovania a ich účasť na rozhodovacom procese a čerpaní a monitorovaní EŠIF.

3. Všeobecné pripomienky k investíciám z EŠIF v súčasnom sociálno-ekonomickom kontexte

3.1 EŠIF ako kľúčová hnacia sila hospodárskej a sociálnej súdržnosti a zdroj verejných investícií

3.1.1 V čase krízy je prirodzené, aby úloha EŠIF rástla, a to najmä v členských štátoch, ktoré sú najviac postihnuté krízou. EŠIF by však v žiadnom prípade nemali nahrádzať verejné a najmä nie súkromné investície, ale musia skôr vytvárať podmienky na zvyšovanie takýchto investícií. EHSV vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby pokračovali vo svojom úsilí zlepšovať súkromné investície a podnikateľské prostredie, ako už bolo načrtnuté v súvislosti s treťou oblasťou Investičného plánu pre Európu⁽¹³⁾ a Európskym fondom pre strategické investície, ktoré sa stanú hlavným nástrojom rozvoja len v prípade, že dokážu pracovať s EŠIF. Komisia by mala posúdiť, ako investičné prostriedky fondu ovplyvnia súkromné investície a vypočítať koeficient stimulačného účinku v skutočnom sektore.

3.1.2 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že súčasné oznámenie sa venuje len výsledku rokovaní o súčasnom programovom období a nesumarizuje poznatky získané z minulosti, ani z nich nevychádza. **Je nevyhnutné, aby Komisia pozorne preskúmala skutočný vplyv investovania finančných prostriedkov EÚ počas predchádzajúceho programového obdobia a aby vyvodila veľmi špecifické závery, pokiaľ ide o pozitívne a negatívne skúsenosti ako východisko zvýšenia hodnoty investičného procesu.**

3.1.3 EHSV má dojem, že hoci sa v názve oznámenia Komisie zdôrazňuje „investovanie do zamestnanosti a rastu“, v znení dokumentu chýba akékoľvek osobitné zameranie na zamestnanosť a tvorbu pracovných miest. EHSV odporúča, aby Komisia venovala väčšiu pozornosť vplyvu rôznych politík na podporu zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti s cieľom posúdiť, či a v akom rozsahu mali investované finančné prostriedky skutočný vplyv na trh práce.

⁽⁸⁾ Pozri poznámku pod čiarou 1.

⁽⁹⁾ Úlohou skupiny je identifikovať dobré aj zlé postupy a pomáhať so šírením možností zjednodušenia medzi orgánmi členských štátov. Jej činnosť bude prispievať k plneniu všeobecných cieľov lepšej právnej regulácie a iniciatívy týkajúcej sa „rozpočtu zameraného na výsledky“, COM(2015) 639, s. 6.

⁽¹⁰⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 2.

⁽¹¹⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 3.

⁽¹²⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 4.

⁽¹³⁾ Investičný plán pre Európu, COM(2014) 903 final.

3.2 Rámec pre účinnejšie EŠIF

3.2.1 Ako už bolo uvedené v najnovších stanoviskách⁽¹⁴⁾, EHSV sa domnieva, že zastarané a mimoriadne široké vymedzenie MSP znamená, že používanie tohto pojmu vedie k nadmerne širokému zameraniu politiky, čo bráni dosahovaniu konkrétnych a hmatateľných výsledkov. Navyše, kým sa nezavedú presnejšie kritériá delenia, podávanie správ o dosiahnutých výsledkoch bude zavádzajúce, keďže podľa súčasného vymedzenia MSP tvoria 98 % európskych podnikov. Používanie takých širokých kritérií delenia znemožňuje zber a spracúvanie informácií na posúdenie skutočného zlepšenia situácie pre rôzne skupiny zraniteľných spoločností, ktoré sú dôležité pre vytváranie a zachovávanie pracovných miest a veľmi pri tom potrebujú podporu – napr. mikropodniky a spoločnosti vo vzdialených regiónoch a vidieckych oblastiach. Aj keď takéto spoločnosti nemusia byť inovatívne, vysoko konkurencieschopné alebo sofistikované, môžu cenným spôsobom prispievať k regionálnemu rozvoju a súdržnosti.

3.2.1.1 EHSV dôrazne požaduje okamžité aktualizovanie vymedzenia malých a stredných podnikov, aby sa zabezpečila väčšia jasnosť, a rozlíšenie medzi rôznymi kategóriami MSP, aby bolo možné lepšie reagovať na ich potreby a rozšíriť a diverzifikovať zdroje informácií pre tieto podniky a zlepšiť koordináciu zdrojov a metód zhromažďovania informácií o rôznych MSP a metódy spracúvania a analýzy štatistických údajov medzi členskými štátmi.

3.2.2 Široko propagované používanie finančných nástrojov ohrozujú mnohé prípady nesprávneho použitia pre nedostatok informácií a účinného monitorovania na úrovni členských štátov. Napríklad finančné nástroje navrhnuté na poskytovanie zvýhodnených úverov pre MSP sa v mnohých prípadoch nedostanú k tým MSP, ktorým chýbajú finančné prostriedky, ale namiesto toho ich využívajú dostatočne financované MSP na ďalšie znižovanie svojich finančných nákladov. To isté platí pre finančné záruky pre MSP. Vo väčšine prípadov sa táto situácia ani neodhalí, keďže neexistujú primerané mechanizmy posudzovania a systém na získavanie spätnej väzby od koncových používateľov.

3.2.3 Úsilie Komisie zlepšiť zjednodušenie pre prijímateľov je chvályhodné, ale toto zjednodušenie by sa nemalo vykonať bez účasti koncových prijímateľov. V tejto súvislosti je skutočne škoda, že metódy používané členskými štátmi na získavanie spätnej väzby od prijímateľov sú príliš byrokratické a zacielené príliš široko. Vo väčšine prípadov nedokážu hlbkovo preskúmať skutočnú príčinu problémov, a preto nedokážu priniesť funkčné riešenia. Komisia by mala mať na zreteli, že MSP majú rôzne potreby: jednoduchší prístup k financovaniu, väčší prístup k sprievodným opatreniam, koučingu a mentorstvu atď.

3.2.4 Jednou z hlavných prekážok, ktorým spoločnosti čelia, je nedostatok správnych a včasných informácií. Európska komisia stále uvádza, že informácie musia byť úplné a dostupné a že všetky postupy by mali byť transparentné, ale účinné. V tejto súvislosti samotná Komisia skôr skomplikovala prístup k možnostiam financovania. Podniky, najmä mikropodniky a malé podniky, by mali vedieť, kde majú hľadať informácie o rôznych programoch a projektoch, ktoré podporuje priamo Komisia. Keď v členských štátoch sú k dispozícii ústredné informačné portály pre všetky operačné programy a finančné nástroje, na úrovni EÚ by mal takýto portál tiež existovať.

3.2.4.1 Poskytnuté informácie by mali byť zrozumiteľné pre používateľov, aby sa zabezpečila účinná komunikácia a aby boli plne zrozumiteľné pre všetkých príslušných účastníkov procesu financovania. EHSV vyzýva Komisiu, aby sa snažila vyhnúť zložitým pokynom pre výzvy na predkladanie ponúk a dala šancu projektom s vysokým potenciálom, ktoré vypracovali samotné spoločnosti, a nie profesionálni tvorcovia žiadostí. EHSV dôrazne odporúča, aby Komisia zhodnotila prácu svojho európskeho kontaktného úradu a aby prijala naliehavé opatrenia na odstránenie neefektívnosti, keďže úradníci často poskytujú rozdielne, mätúce a nejasné informácie, ktoré sú niekedy dokonca protichodné.

⁽¹⁴⁾ Zelená kniha – Vytváranie únie kapitálových trhov; Prístup k financovaniu pre MSP; Rodinné podniky v Európe ako zdroj oživenia hospodárskeho rastu a lepších pracovných miest.

3.2.5 EHSV dôrazne odporúča, aby Komisia vytvorila a zaviedla portál zrozumiteľný pre používateľov, ktorý poskytne stručný opis všetkých možností financovania na úrovni EÚ a odkazy na webové stránky jednotlivých programov. Komisia už získala cennú skúsenosť s portálom TED, ktorý je ľahko použiteľný a poskytuje veľa informácií.

3.2.6 To isté platí pre podávanie správ o projektoch, ktoré už boli schválené alebo dokonca zavŕšené. Komisia nemá žiadnu verejnú súhrnnú štatistiku o projektoch, ktoré už krajiny schválili na financovanie v rámci jednotlivých programov. Informácie sú neúplné a rozkúskované v rôznych elektronických formátoch.

3.2.7 Mala by sa uskutočniť podrobná analýza vplyvu projektov realizovaných počas predchádzajúceho programového obdobia, ktorá by zahŕňala neúspechy a mieru, do akej investované finančné prostriedky prispeli k dosahovaniu európskych cieľov. Neexistuje posúdenie vplyvu EŠIF na MSP a ich prínosu k podpore konkurencieschopnosti. Členské štáty a Európska komisia často zabúdajú, že hlavným tvorcom nových pracovných miest sú MSP a že potrebujú väčšiu a cielenejšiu podporu.

3.2.8 EHSV je znepokojený tým, do akej miery audítori pracujúci v Komisii vo veľkej miere zjednodušujú postupy a náklady. Často možno pozorovať príliš formálny, administratívny prístup, ktorý naznačuje, že audítori potrebujú praktické skúsenosti v príslušnom kontrolovanom sektore. EHSV preto odporúča, aby odborníci na rôznych generálnych riaditeľstvách a audítori Komisie medzi sebou podrobne komunikovali o postupoch zjednodušenia, keďže pravidlá používania finančných prostriedkov sa pomerne často vykladajú rôzne.

3.2.9 EHSV tiež dôrazne odporúča, aby sa v rámci ESF zaviedli zjednodušené možnosti nákladov. Napríklad podľa článku 14 ods. 1 Komisia poveruje úlohou vymedziť zjednodušené možnosti nákladov členské štáty, čo je nenáležité⁽¹⁵⁾. Podľa usmernení k uplatňovaniu zjednodušených možností nákladov v súlade s článkom 14 ods. 1 členské štáty vyjadria svoje názory na vymedzenie zjednodušených možností nákladov na základe ich výskumu a potom Komisia prijíma delegovaný akt, čo však celý postup zbytočne komplikuje a ohrozuje diskrečnú právomoc udelenú členským štátom. Riešením by bolo, keby Komisia vymedzila štandardné stupnice jednotkových nákladov a jednorazových platieb pre typické činnosti ESF, ktorých výpočet by nepodliehal auditu.

3.2.10 EHSV sa domnieva, že by bolo užitočné ešte viac obmedziť ukazovatele v rámci operačných programov (OP). Zavedenie spoločných ukazovateľov bolo dobrým východiskovým bodom, no niektoré OP ešte stále obsahujú veľký počet špecifických ukazovateľov, z ktorých niektoré umelo zaviedla Komisia počas procesu rokovania. EHSV zastáva názor, že pri monitorovaní OP by sa mala pozornosť presunúť zo špecifických ukazovateľov na spoločné ukazovatele, keďže to umožní lepšie porovnanie medzi jednotlivými OP v rôznych členských štátoch.

3.2.11 EHSV by privítal rozsiahlejšie využívanie ukazovateľov výsledkov (ako protiklad ukazovateľov výstupov) v rámci všetkých EŠIF a chcel by tiež podporiť zameranie na samostatný prínos EŠIF k rastu a rozvoju environmentálnych ukazovateľov, aby sa nový prierezový dôraz kládol na životné prostredie.

3.2.12 EHSV v zásade víta skutočnosť, že nástroje miestneho rozvoja (ako napríklad integrované územné investície a miestny rozvoj vedený komunitou) ponúkajú prijímateľom viac flexibility a väčší manévrovací priestor⁽¹⁶⁾. EHSV si však kladie otázku, do akej miery sa tieto nástroje skutočne dajú využiť v praxi vzhľadom na ich veľkú zložitosť a nejasnosť, pokiaľ ide o praktické opatrenia a rozdeľovanie finančných prostriedkov, úloh a povinností medzi rôzne operačné programy.

⁽¹⁵⁾ V článku 14 ods. 1 nariadenia č. 1304/2013 sa uvádza: „Okrem možností uvedených v článku 67 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 môže Komisia uhradiť výdavky zaplatené členskými štátmi na základe štandardnej stupnice jednotkových nákladov a jednorazových platieb vymedzených Komisiou.“

⁽¹⁶⁾ *Miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD)*.

4. Očakávané výsledky programov EŠIF

4.1 Výskum a inovácie, IKT a rozvoj MSP

4.1.1 Pokiaľ ide o výskum a inovácie, EHSV trvá na tom, že by sa malo vykonávať veľmi dôsledné sledovanie a monitorovanie medzinárodného hospodárskeho a technologického prostredia a trendov, ktoré by sa mali priamo zohľadňovať pri formovaní konkrétnych opatrení na úrovni EÚ, a že tieto informácie by sa mali následne postupovať členským štátom. Navyše, keďže vývoj v týchto oblastiach napreduje mimoriadne rýchlo, je nevyhnutné navrhnuť rámec, ktorý by ponúkal vysoký stupeň flexibility, aby bolo možné prispôbovať príslušné opatrenia.

4.1.2 Je potrebné, aby Komisia presne posúdila, aké typy inkubátorov a technologických centier sa zriadili počas minulého programového obdobia a aká je ich udržateľnosť, a aby predtým, ako bude pokračovať v ich podpore, presne určila, aké výsledky sa dosiahli prostredníctvom ich príspevku k výskumu a inováciám v EÚ v porovnaní s hlavnými celosvetovými konkurentmi. **Existuje mnoho obáv, pokiaľ ide o pridanú hodnotu inkubátorov a technologických centier pre podporu výskumu a inovácií a o transparentnosť ich financovania vo všeobecnosti. EHSV požaduje podrobnú analýzu a meranie pomeru investícií a prínosu na prevádzkovej úrovni a v súvislosti s návratnosťou investícií, pridanou hodnotou a udržateľnými výsledkami.**

4.1.3 EHSV dôrazne podporuje úsilie o propagáciu digitálneho jednotného trhu a uvádzané úspechy, ktoré budú mať podľa odhadov vplyv na 14,6 milióna domácností a 18,8 milióna ľudí. Bolo by však užitočné vedieť, či tieto číselné údaje týkajúce sa domácností a ľudí **vychádzajú z riadnej analýzy**, ktorá zahŕňa skutočný **percentuálny podiel** všetkých európskych domácností a európskeho obyvateľstva. EHSV nedokáže posúdiť, či plánovaná podpora pre spoločnosti bude alebo nebude postačovať na zaručenie dosiahnutia týchto cieľov, a preto vyzýva Komisiu, aby vykonala dôkladné posúdenie vplyvu, ktoré by malo zahŕňať aj ukazovatele zlepšenia z hľadiska početnejších a lepších pracovných miest a blahobytu a životných podmienok európskych občanov. Digitalizácia služieb automaticky neznamená, že vytvorené pracovné miesta sú dôstojné a kvalitné. Skutočnosť, že neexistuje podrobný výskum vplyvu digitalizácie na trh práce, ohrozuje dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020. EHSV už v nedávnych stanoviskách vyjadril obavy v súvislosti s digitalizáciou a jej vplyvom na systémy sociálneho zabezpečenia⁽¹⁷⁾.

4.1.4 EHSV považuje pomer podporovaných MSP a očakávaného počtu vytvorených pracovných miest za úplne neprimeraný a v tejto súvislosti by uvítal väčšie úspechy. Výbor vyzýva Európsku komisiu, aby stanovila európske kritériá a aby dôkladne posudzovala a monitorovala výkonnosť členských štátov na základe týchto kritérií.

4.1.5 EHSV má isté obavy, pokiaľ ide o spôsob, akým sa finančné prostriedky rozdeľujú medzi spoločnosti na programy priamo financované Komisiou, keďže spoločnosti v niektorých členských štátoch sú očividne v lepšej pozícii. Napríklad podľa oficiálnej štatistiky bolo v rámci programu Horizont 2020 podaných celkovo 36 732 oprávnených návrhov. Prvých 100 výziev bolo rozdelených takto: 29 794 úplných návrhov v jednokolových výzvach, 5 617 predbežných návrhov v prvom kole dvojkolových výziev a 1 321 úplných návrhov v druhom kole dvojkolových výziev. Väčšina žiadostí však pochádzala z piatich najväčších členských štátov: zo Spojeného kráľovstva, z Talianska, Nemecka, zo Španielska a z Francúzska. Tieto krajiny mali najväčší počet schválených projektov, zatiaľ čo miera úspešnosti iných krajín bola veľmi nízka. EHSV preto dôrazne odporúča, aby sa čo najskôr vykonala dôkladná analýza tejto situácie a aby sa vytvorili a zaviedli opatrenia na zlepšenie šírenia informácií a podporu rovnakého prístupu a zabezpečenie geografickej rovnováhy.

4.1.6 Situácia je rovnaká, aj pokiaľ ide o rozsiahle projekty a vymenovaných hodnotiteľov, medzi ktorými je oveľa nižšia miera zastúpenia z nových členských štátov. To vysvetľuje, prečo majú niektoré krajiny slabý profil v oblasti inovácií: nemajú žiadny prístup k novému financovaniu priamo z EÚ. Táto otázka by sa mala okamžite a efektívne vyriešiť.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s.40.

4.2 *Životné prostredie, zmena klímy, energetika a doprava*

4.2.1 EHSV víta odhadovaný príspevok k energetickej účinnosti, ale privítal by, keby boli tieto odhady vyjadrené v relatívnych hodnotách, aby sa získala jasnejšia predstava o celkovom dosiahnutí cieľov týkajúcich sa ochrany životného prostredia a boja proti zmene klímy.

4.2.2 V oznámení sa uvádza, že šesť členských štátov plánuje použiť okolo 2 miliárd EUR na inteligentnú elektrickú a plynárenskú infraštruktúru. Otázka znie, či Komisia zabezpečila, aby tieto plány vytvárali synergie a pridanú hodnotu na úrovni EÚ a neboli nekoordinované.

4.2.3 EHSV upozorňuje na nedostatočnú metodiku, analýzu a posudzovanie toho, aká je účinnosť obnoviteľných zdrojov energie a ako sa ich používaním bojuje proti zmene klímy. Nie je jasné, či je zmena klímy dôsledkom znečistenia spôsobeného používaním konvenčných zdrojov energie, priemyselnej výroby alebo zintenzívnenej automobilovej dopravy a plynov, ktoré sa pri nej vypúšťajú do životného prostredia. Zavedenie alternatívnych zdrojov energie môže nepriaznivo vplývať na hospodársky rast, pretože výroba takejto energie je nákladnejšia. V snahe vyhnúť sa tomu treba hľadať obojstranne výhodné riešenia.

4.2.3.1 Na vyriešenie otázky konkurencieschopnosti EHSV odporúča, aby Komisia vykonala analýzu skutočného vplyvu používania obnoviteľných zdrojov energie a stupňa znečistenia, ktorý spôsobujú jednotlivé konvenčné zdroje. Finančné prostriedky vyčlenené na boj proti zmene klímy tak môžu byť zacielené účinnejšie, napríklad na vývoj nových technológií pre nízkonákladové ekologické autá s vysokým stupňom bezpečnosti.

4.3 *Zamestnanosť, sociálne začlenenie a vzdelávanie*

4.3.1 EHSV s veľkým poľutovaním pozoruje, že stále neexistuje jednotná a integrovaná politika v oblasti migrácie a riadenia tokov utečencov. Vstup tisícok mladých ľudí a detí na európske územie za uplynulé dva roky viedol k situácii, v ktorej vysoko hrozí, že mnoho ľudí padne pod hranicu chudoby EÚ. Nástroje a politiky v tejto oblasti sa v jednotlivých členských štátoch tiež rôznia.

4.3.2 EHSV považuje integráciu utečencov za dôležitú a naliehavú otázku politiky, ale regionálna politika a regionálne fondy na zvládnutie tejto zložitej výzvy nestačia: treba zaviesť osobitnú politiku a fondy.

4.3.3 Pri vykonávaní YEI došlo k dlhému omeškaniu. EHSV vždy podporoval aktívne zapájanie občianskej spoločnosti do tejto práce a naďalej nalieha najmä na členské štáty, aby do vykonávania tejto iniciatívy zahŕňali mládežnícke organizácie a služby pre mládež. EHSV sa domnieva, že na určenie dôvodov pomalého štartu iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí by sa mali vykonať ďalšie analýzy. Keďže nezamestnanosť mladých ľudí predstavuje vážny problém pre trhy práce mnohých krajín EÚ, Komisia by mala zabezpečiť efektívnejšie vykonávanie tejto iniciatívy. Možným riešením je ďalej predĺžiť lehotu stanovenú v článku 22 písm. a) nariadenia č. 779/2015. Komisia prijala usmernenia k overovaniu 17. septembra 2015, čo členským štátom neposkytuje dostatok času na prispôbenie svojich riadiacich štruktúr tak, aby dodržali lehoty.

4.3.4 Komisia by mala vytvoriť osobitný internetový portál pre vykonávanie YEI a predložiť štatistiky o cieľoch, ktoré sa už podarilo dosiahnuť. EHSV odporúča, aby Európska komisia zozbierala informácie od členských štátov, keďže od začiatku iniciatívy už ubehli dva roky.

4.3.5 EHSV sa domnieva, že Komisia by si mala uvedomiť skutočnosť, že neaktívni mladí ľudia nie sú homogénnou skupinou, a preto si vyžadujú rôzne formy podpory a opatrení, aby sa mohli plnohodnotne zúčastňovať na vzdelávaní, odbornej príprave a zamestnanosti. Všetky tieto aspekty by mali byť v súlade so skutočnými potrebami príslušného trhu práce, aby sa zabezpečili lepšie vyhliadky na budúce zamestnanie. V tejto súvislosti EHSV odporúča väčšiu zaangažovanosť mladých ľudí a ich organizácií v úzkej spolupráci s potenciálnymi zamestnávateľmi a príslušnými organizáciami pri vykonávaní YEI a odklon od čisto administratívnych postupov, ktoré neumožňujú flexibilitu v rámci národných akčných plánov YEI.

4.3.6 Vzdelávanie je kľúčom k budúcemu hospodárskemu rastu a rozvoju členských štátov a k zvyšovaniu konkurencieschopnosti EÚ medzi ostatnými svetovými trhmi. Nedostatok vysoko kvalifikovaných pracovníkov vo všetkých členských štátoch má veľmi vážne negatívne účinky. Navyše priepasť medzi ponukou a dopytom sa sústreďuje v niekoľkých sektoroch – v strojárstve, vo vyspelých technológiách, v telekomunikáciách atď. EHSV sa domnieva, že táto rastúca priepasť medzi realitou na trhu práce a systémom vzdelávania vytvorí v nasledujúcich 10 – 15 rokoch štrukturálne prekážky vo výrobe. EHSV odporúča, aby sa finančné prostriedky určené na vzdelávanie viac sústreďovali na zvyšovanie atraktívnosti a kvality kurzov odborného vzdelávania/odbornej prípravy a aby sa vykonali reformy s cieľom zabezpečiť, aby vzdelávanie účinnejšie zodpovedalo potrebám trhu práce a bolo v súlade s potrebami členských štátov, pokiaľ ide o jednotlivé profesie, disciplíny, sektory a priemyselné odvetvia. Komisia by mala tiež viac investovať do vzdelávania dospelých, keďže dospelí predstavujú najväčšiu skupinu nezamestnaných a zamestnaných ľudí a potrebujú moderné zručnosti a aktualizovať svoje vedomosti, najmä v oblasti nových technológií.

4.4 Posilňovanie inštitucionálnej kapacity a efektívnejšia verejná správa

4.4.1 V každom členskom štáte by sa mali vykonať funkčné analýzy s cieľom posilniť inštitucionálnu kapacitu verejných orgánov a mala by sa vytvoriť európska platforma na výmenu informácií. Pred uskutočnením reforiem verejnej správy a súdnictva v členských štátoch sa musí vykonať posúdenie vplyvu finančných prostriedkov vynaložených počas predchádzajúceho programového obdobia.

4.4.2 EHSV je znepokojený tým, že počas programového obdobia 2007 – 2013 Komisia zaviedla istú formu podmienenosti ex post. Prostredníctvom nových opatrení sa počas súčasného programového obdobia zaviedla podmienenosť ex ante, na základe ktorej sa ešte pred stanovením investičných záväzkov posudzuje, či sú splnené podmienky potrebné na účinné čerpanie finančných prostriedkov, ako aj kontroverzejšia forma makroekonomickej podmienenosti. Pri tomto druhom type podmienenosti vyčlenenie finančných prostriedkov závisí od toho, či príslušné národné vlády a regióny už majú silný hospodársky rast, dobre organizovanú správu a vysokokvalitné verejné služby. Komisia si vyhradzuje právo pozastaviť financovanie, ak tieto podmienky nebudú splnené.

4.4.3 EHSV považuje zjednodušenie za jeden z najdôležitejších faktorov úspechu pri vykonávaní programu. Hoci v regulačnom rámci na toto programové obdobie existujú dostatočné stimuly na urýchlenie procesu, stále je priestor na to, aby Komisia poskytovala členským štátom podporu, ktorá im bude viac šitá na mieru. Komisia by mala svoj názor na prijateľnosť rôznych postupov vyjadrovať jasnejšie, aby sa pomohlo menej skúseným členským štátom využívať rôzne možnosti zjednodušenia (napríklad zjednodušené možnosti nákladov), a dosiahnuť tak väčšiu dôveru v konečné výsledky. EHSV znepokojuje skutočnosť, že v oznámení sa uvádza 750 podmienok ex ante, ktoré majú členské štáty splniť⁽¹⁸⁾.

5. Európska územná spolupráca/INTERREG

EHSV dôrazne odporúča, aby Komisia na meranie kvality života a kvality hospodárskeho rastu vytvorila viac ukazovateľov, ktoré nebudú založené na HDP.

5.1 EHSV má obavy o účinnosť programov v prípade miestnych a regionálnych orgánov, ktoré sú stále zadlžené, aj keď zvyšovanie verejného dlhu vyplýva najmä z činnosti ústredných orgánov. To znamená, že niektoré regióny alebo obce sú vyňaté z financovania.

⁽¹⁸⁾ Oznámenie Komisie – Investovanie do zamestnanosti a rastu – maximalizácia príspevku európskych štrukturálnych a investičných fondov, COM(2015) 639 final, s. 14.

5.2 Nariadenie o EŠIF je pomerne konzervatívne a stanovujú sa v ňom právne obmedzenia týkajúce sa opätovného programovania existujúcich dohôd o partnerstve. Tento prístup je trochu nepraktický a v prípade, že sa objaví ďalšia kríza, nebude fungovať. Zatažujúce postupy bránia flexibilitu pri používaní EŠIF a mohli by brzdiť dosahovanie cieľov stratégie Európa 2020.

5.3 Programy územnej spolupráce by mali byť do väčšej miery otvorené pre miestne orgány, a to prostredníctvom menej prísneho uplatňovania zásad administratívneho členenia jednotlivých členských štátov. Dôvodom je, že mnohé obce, ktoré patria pod určitý orgán administratívnych samospráv alebo oblastí, sa nemôžu zapojiť do výziev na predkladanie ponúk samostatne, lebo potrebujú získať súhlas vyššieho orgánu. To bráni rozvoju malých obcí najmä v horských oblastiach.

6. Prehľady o jednotlivých krajinách

6.1 Komisia by mala byť pri monitorovaní vykonávania odporúčaní v jednotlivých členských štátoch, ako aj pri zabezpečovaní ich podpory a angažovanosti v tomto procese v iných členských štátoch asertívnejšia. Všetky tieto odporúčania by sa mali vykonávať s väčším zapojením sociálnych partnerov. Treba poznamenať, že v poslednom čase v mnohých krajinách rastie miera nespokojnosti s prebiehajúcimi reformami. Reformy sa často zavádzajú bez náležitého zohľadňovania tradícií rôznych národov. Právne predpisy prijímané na európskej úrovni sa v niektorých členských štátoch vykonávajú veľmi liberálne a v iných zase veľmi konzervatívne. Treba preto zabezpečiť, aby sa sociálni partneri s nimi väčšmi stotožnili.

6.2 Členské štáty čelia veľmi komplikovanému postupu úpravy programovania, čím sa zvýši byrokracia, keďže tento postup zahŕňa rovnaké požiadavky ako pri vypracúvaní dohody o partnerstve (ukazovatele výkonnosti, podmienky atď.), čo znamená, že sa bude musieť prizvať viac odborníkov a budú sa musieť schváliť dodatočné výdavky. Zatažovanie súčasných zamestnancov nadmerným množstvom ďalších povinností môže negatívne ovplyvniť efektivitu ich práce, čím by sa dosiahol opak želaného účinku.

6.3 Sociálni partneri a iné zainteresované strany zastúpené v monitorovacích výboroch OP sa často sťažujú na právomoc štátnej správy pri prijímaní rozhodnutí a na nátlak prezentovať finančné údaje namiesto zamerania sa na skutočné zlepšenie. Sťažujú sa tiež na nedostatočnú analýzu nákladov a prínosov.

V Bruseli 25. mája 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS
